



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Володимир ШІПАН

Ініціали та прізвище

22 серпня 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНГЛІЙСЬКА МОВА І МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта. Мова та література (Польська мова і література)

Освітня програма: Середня освіта (Мова і література (польська, англійська))

Статус дисципліни: вибіркова

Факультет: філологічний

Кафедра порівняльної педагогіки та методики викладання іноземних мов

Мова навчання: англійська

Дані про вивчення дисципліни

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	1	1	4/120	42	28	-	14	-	78	-	+	-

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки **фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти** (90 кредитів ЄКТС)

Розробник:

М

Марія ГУЛИЧ, кандидат педагогічних наук

Погоджено гарантом освітньої програми

І

Ігор РОЗЛУЦЬКИЙ, кандидат філологічних наук, доцент

Схвалено на засіданні кафедри порівняльної педагогіки та методики викладання іноземних мов

Протокол № 4 від 20 квітня 2021 р.

Завідувач кафедри М **Мирослава СОСЯК**

Схвалено на засіданні науково-методичної ради Навчально-наукового інституту іноземних мов

Протокол № 5 від 17 травня 2021 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 6 від 22 червня 2021 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні міжкультурної компетенції – здатності та готовності до успішного двостороннього спілкування з представниками інших культур.

Завдання навчальної дисципліни: розвиток культурної сприйнятливості, здатності до правильної інтерпретації різноманітних видів комунікативної поведінки; ознайомлення студентів із основними видами культурнообумовленої інформації у мові; формування навичок аналізу національно-культурних розбіжностей вербальної і невербальної поведінки носіїв англійської та української мов; узагальнення способів національно культурної адаптації у міжособистісному спілкуванні; ознайомлення із методами дослідження міжкультурної комунікації.

Розвинути у здобувачів вищої освіти такі компетентності, як:

- Здатність діяти соціально, відповідально і свідомо.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- Здатність працювати в команді.
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- Здатність фахово здійснювати педагогічну діяльність у закладах освіти, володіти формами і методами.
- Володіння контекстуальними та спеціальними знаннями з інших гуманітарних дисциплін, суміжних із філологічними, вміння застосовувати їх у процесі фахової діяльності вчителя-філолога.
- Здатність володіти іноземною мовою в галузі професійної діяльності.
- Вміння використовувати можливості сучасних інформаційних технологій, мережевих програмних систем та інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі лінгвістики та літературознавства.
- Здатність здійснювати наукові дослідження, володіти сучасною методологією, принципами та методами наукових досліджень.
- Уміння практично використовувати здобуті теоретичні знання при аналізі та інтерпретації художніх текстів, а також у процесі написання наукових та методичних робіт.
- Здатність використовувати базові знання в процесі планування, організації, моделювання та аналізу педагогічного процесу, володіння індивідуальними і груповими технологіями прийняття рішень в управлінні навчальним закладом, здатність використовувати сучасні технології управління педагогічним колективом.

- Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці

Програмні результати навчання:

- Володіти сучасними принципами й методами лінгвістичного та літературознавчого аналізу, систематизації та інтерпретації існуючих джерел дослідження обраної наукової проблеми, уміти виявляти закономірності та зв'язки між ними; здатність проектувати та здійснювати емпіричні й експериментальні дослідження; уміння проявляти творчі та інноваційні здібності під час наукового дослідження.

- Володіти філософськими принципами трактування мовних і літературних явищ, напрямів, закономірностей, історично-культурних традицій та індивідуальних особливостей і новаторств у літературній творчості.

- Уміти використовувати комунікативний інструментарій управління у сфері освіти для впровадження змін та інновацій; здатність застосовувати профільні знання в умовах індивідуалізації і диференціації навчання.

- Уміти фахово застосовувати літературознавчий та мовознавчий понятійно-термінологічний ресурс під час навчання мови і літератури в загальноосвітній школі та інших освітянських установах; фахово володіти класично усталеними у теоретичному континуумі та сучасними методиками навчання іноземної мови й літератури, української мови й літератури та зарубіжної літератури.

1. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Англійська мова та міжкультурна комунікація» передбачає вивчення філософії та циклу психолого-педагогічних дисциплін, що складають методологічну основу підготовки. Курс випереджає вивчення країнознавства та лінгвокраїнознавства, що означає застосування теоретичних знань та сформованих умінь в умовах навчальної і професійної діяльності.

2. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньої програми магістри повинні

знати:

- головні наукові концепції, які пояснюють природу та сутність міжкультурної комунікації;
- сутність комунікації як лінгвокультурної інтеракції;
- природу міжкультурних нерозумінь й конфліктів і засоби виходу з них;
- методи й прийоми досягнення позитивного результату міжкультурної комунікації;

- типи, види, форми, моделі, структурні компоненти міжкультурної комунікації;
- психологічні особливості поведінки у спілкуванні різних етносів;
- особливості субкультур і особливості англійської культури для досягнення взаєморозуміння у міжкультурних контактах;
- сутність ділового етикету у сфері міжкультурної комунікації.

ВМІТИ:

- ідентифікувати явища інших лінгвокультур;
- аналізувати результати власної практичної діяльності у сфері міжкультурної комунікації;
- дотримуватись толерантного ставлення до представників інших культур, визнавати альтернативні цінності та моделі поведінки;
- встановлювати закономірні зв'язки між явищами різних лінгвокультур;
- застосовувати знання теорії міжкультурної комунікації у процесі навчання англійській мові та практичній діяльності філолога.
- володіти термінологією і понятійним апаратом при інтерпретації явищ різних лінгвокультур у зіставленні з рідною лінгвокультурою;
- здійснювати лінгвокультурологічний аналіз тексту;
- володіти методологічними прийомами комунікативної поведінки у різних сферах суспільного життя;
- володіти навичками відбору та аналізу лінгвокультурного матеріалу;
- застосовувати основні дискурсивні способи реалізації комунікативних цілей висловлювання стосовно особливостей комунікативного тексту;
- використовувати отримані знання у конкретних ситуаціях міжкультурної комунікації;
- вести науковий пошук у дослідженні проблем міжкультурної комунікації.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

А (90 – 100)– «зараховано»: отримує здобувач, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмний матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вільно володіє термінологічним апаратом дисципліни; доцільно застосовує основи ділового етикету у сфері міжкультурної комунікації, без помилок виконує практичні завдання; ґрунтовно аналізує, самостійно та творчо планує процес міжкультурної комунікації та ефективно здійснює його; чітко прогнозує та коректує результати міжкультурної комунікації; грамотно здійснює лінгвокультурологічний аналіз тексту; володіє навичками відбору та аналізу лінгвокультурного матеріалу;

В (82 – 89) – «зараховано»: отримує здобувач, який виявив добрі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмний матеріал, що міститься в основних і додаткових

рекомендованих літературних джерелах, проте допускає незначну кількість несуттєвих помилок; добре володіє термінологічним апаратом дисципліни; доцільно застосовує основи ділового етикету у сфері міжкультурної комунікації, без помилок виконує практичні завдання; ґрунтовно аналізує, самостійно та творчо планує процес міжкультурної комунікації та ефективно здійснює його; загалом чітко прогнозує та коректує результати міжкультурної комунікації; в цілому грамотно здійснює лінгвокультурологічний аналіз тексту; добре володіє навичками відбору та аналізу лінгвокультурного матеріалу.

С (75 – 81) – «зараховано»: отримує здобувач, який виявив загалом добрі знання навчального матеріалу, достатньо повно відтворює програмний матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; зміст питань ним в основному розкрито, проте допущено невелику кількість несуттєвих помилок; загалом володіє термінологічним апаратом дисципліни; достатньо добре володіє термінологічним апаратом дисципліни; не завжди доцільно застосовує основи ділового етикету у сфері міжкультурної комунікації, добре виконує практичні завдання; добре аналізує та планує процес міжкультурної комунікації та здійснює його; загалом чітко прогнозує та коректує результати міжкультурної комунікації; в цілому грамотно здійснює лінгвокультурологічний аналіз тексту; добре володіє навичками відбору та аналізу лінгвокультурного матеріалу.

Д (67 – 74) – «зараховано»: отримує здобувач, який виявив недостатньо міцні знання навчального матеріалу, з труднощами відтворює програмний матеріал, рідко звертається до матеріалів, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; зміст питань розкрито ним частково й допущено суттєві помилки; володіє термінологічним апаратом дисципліни неповно; з певною допомогою викладача студент застосовує основи ділового етикету у сфері міжкультурної комунікації, недостатньо якісно виконує практичні завдання; недостатньо ґрунтовно аналізує та планує процес міжкультурної комунікації та здійснює його; загалом чітко прогнозує та коректує результати міжкультурної комунікації; з труднощами здійснює лінгвокультурологічний аналіз тексту; не володіє у достатній мірі навичками відбору та аналізу лінгвокультурного матеріалу.

Е (60 – 66) – «зараховано»: отримує здобувач, який виявив слабкі знання навчального матеріалу, важко відтворює програмний матеріал, майже не спирається на матеріали, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; зміст питань розкрито ним частково й допущено низку суттєвих помилок; лише частково володіє термінологічним апаратом дисципліни; зі значними труднощами застосовує основи ділового етикету у сфері міжкультурної комунікації, недостатньо якісно виконує практичні завдання; неграмотно аналізує та планує процес міжкультурної комунікації та з труднощами здійснює його; частково прогнозує та коректує результати міжкультурної комунікації; з труднощами

здійснює лінгвокультурологічний аналіз тексту; не володіє у навичками відбору та аналізу лінгвокультурного матеріалу.

FX (35 – 59) – «незараховано»: виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив незнання більшої частини навчального матеріалу, допускає грубі помилки у відповідях на запитання, не завжди належним чином відтворює програмний матеріал; майже не спирається на основні та додаткові рекомендовані джерела; зміст питань ним практично не розкрито; із значними труднощами застосовує основи ділового етикету у сфері міжкультурної комунікації, неякісно виконує практичні завдання; неграмотно аналізує та планує процес міжкультурної комунікації та із значними труднощами здійснює його; частково прогнозує та коректує результати міжкультурної комунікації; із значними труднощами здійснює лінгвокультурологічний аналіз тексту; не володіє навичками відбору та аналізу лінгвокультурного матеріалу.

F (0 – 34) – «незараховано»: виставляється здобувачеві, який практично не володіє програмним матеріалом та термінологічним апаратом дисципліни; майже не опрацював програмний матеріал та майже не використовує навіть основні рекомендовані джерела; не вміє не здатний використовувати теоретичні знання у педагогічній і науковій діяльності.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- усні відповіді на практичних заняттях;
- захист презентацій;
- підсумкова контрольна робота;
- залік.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виникнення та розвиток міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація як наука. Основні категорії міжкультурної комунікації. Теорії міжкультурного спілкування Е. Холла, К. Сепіра – Уорфа, Г.Хофстеде. Інтерпретація мовленнєвої поведінки Л. Самовара і Р. Портера. Становлення міжкультурної комунікації в Європі та її утвердження в Україні.

Теоретичні основи міжкультурної комунікації. Поняття та сутність культури. Характерні особливості культури. Локальні культури та їх співіснування. Сутність кроскультурної інтеракції. Поняття “соціалізації”, “інкультурації” та “акультурації”.

Взаємодія лінгвокультур як основа міжкультурної комунікації. Комунікативна функція культури. Зіткнення культурних проявів як шлях до усвідомлення національно-специфічних особливостей. Теорія “айсберга”. Тришарова сутність культури. Фактори, що

визначають національно-культурну мовну специфіку. Моделі вивчення культурно-мовної взаємодії між представниками різних мовних спільнот.

11 парадоксів міжкультурного спілкування. Контекст міжкультурної комунікації. Параметри змісту інформації. Поняття “культурного шоку”. Ступені культурного шоку. Зворотний культурний шок. Шляхи подолання культурного шоку. Міжкультурний конфлікт. Відмінність міжкультурного й етнічного конфліктів. Шляхи розв’язання міжкультурних конфліктів.

Міжкультурне ділове спілкування. Культура і мова як провідні категорії міжкультурного ділового спілкування. Моделі соціального та ділового міжкультурного спілкування. Невербальне спілкування й міжкультурне ділове співробітництво. Вербальна міжкультурна бізнес комунікація. Перепони міжкультурного ділового спілкування.

Культурні стереотипи. Культурний шок і стереотипи. Етнічні, расові та культурні стереотипи. Підходи до успішного міжкультурного спілкування.

Форми та стилі міжкультурної комунікації. Вербальний вид міжкультурної комунікації (загальна характеристика). Прямий і непрямий стилі міжкультурної комунікації. Безпосередня та опосередкована форма міжкультурної комунікації. Діалог як форма вербальної комунікації та його види. Кінесика та її значення в міжкультурній комунікації. Монолог як форма вербальної комунікації та його особливості.

Розуміння та його значення в міжкультурній комунікації. Фактори, що сприяють розумінню в комунікації. Проксеміка та її значення в міжкультурній комунікації. Метамова в міжкультурній комунікації. Природа міжкультурних конфліктів.

Чинники успішної міжкультурної комунікації. Ефективна комунікація та її елементи. Підвищення результативності міжкультурної комунікації. Шляхи подолання міжкультурних конфліктів. Толерантність як результат міжкультурної комунікації

Тематика практичних занять

1. Міжкультурна комунікація та бар’єри міжкультурної взаємодії.
2. Міжкультурна компетентність та її структура. Шляхи засвоєння іншої культури.
3. Картини світу: мовна, концептуальна, ціннісна. Відображення способу життя у вербальній комунікації.
4. Ознаки і чинники ефективної міжкультурної комунікації.
5. Міжкультурна комунікація в етнокультурному аспекті.
6. Рівні міжкультурної компетенції та засоби її підвищення.
7. Основи міжкультурного ділового спілкування.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійне опрацювання методичної літератури, вивчення фахової термінології, робота з інтернет-ресурсами та підготовка презентацій, підготовка до заліку.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Форма підсумкового контролю – залік .

Впродовж семестру студент може набрати 100 балів, які розподіляються наступним чином: поточний контроль (усні відповіді на практичних заняттях) – 40 балів, самостійні роботи (2 роботи по 5 балів) – 10 балів, презентації (4 презентації по 5 балів) – 20 балів, підсумкова контрольна робота – 30 балів.

Максимальний бал на практичних заняттях – 5 балів.

Поточний контроль				Залік
Усні відповіді на практичних заняття	Самостійні роботи	Захист презентацій	Підсумкова контрольна робота	
40 (усні відповіді)	10 (2 самостійні по 5 балів)	20 (4 презентації по 5 балів)	30	100

Бали за поточну успішність нараховуються за формулою $x = A/n \cdot 8$, де A – сума усіх поточних балів, а n – кількість відповідей (не менше двох). Кількість балів x заокруглюється до цілих. Якщо середня оцінка $A/n = 2,5$, то кількість балів, які отримує студент на підставі оцінок поточного контролю, дорівнюватиме нулю ($x=0$).

Критерії оцінювання презентацій:

5 балів - тему презентації розкрито повно та творчо, інформація чітко структурована та достовірна, відсутні граматичні, орфографічні і мовні помилки, усі слайди оформлено коректно та оригінально, використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів є обґрунтованим та раціональним, грамотно використано кольорове оформлення;

4 бали - тему розкрито достатньо повно, інформація в цілому чітко структурована та достовірна, відсутні граматичні, орфографічні і мовні помилки, усі слайди оформлено коректно, використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів є достатньо обґрунтованим та раціональним, достатньо грамотно використано кольорове оформлення;

3 бали – тему висвітлено недостатньо повно, інформація недостатньо чітко структурована та достовірна, трапляються незначні граматичні, орфографічні і мовні помилки, усі слайди оформлено в цілому коректно, використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів не є достатньо обґрунтованим та раціональним, недостатньо грамотно використано кольорове оформлення;

2 бали - тема висвітлено частково, інформація нечітко структурована, є окремі граматичні, орфографічні і мовні помилки, не усі слайди оформлені коректно, використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів є частково обґрунтованим та не цілком раціональним, частково недоцільно використано кольорове оформлення.;

1 бал - тему презентації майже не висвітлено, інформація неструктурована, є значні граматичні, орфографічні і мовні помилки, майже усі слайди оформлено некоректно, використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів не є обґрунтованим та раціональним, недоцільно використано кольорове оформлення.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Комп'ютер (ноутбук, планшет, смартфон); інтернет-сервіси для проведення відеоконференцій (Zoom, Skype, Viber та ін.); програмне забезпечення (Word, Power point, Excel); мультимедійні засоби навчання (мультимедійні презентації, навчальні відео).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

а) основні:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
2. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. : навч. посіб. / В. М. Манакін. – К. : Видавничий центр «Академія», 2012. – 288 с.
3. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – К. : Ваклер; М. : Рефл-бук, 2001. — 656 с.
4. Садохин А. П. Межкультурная коммуникация : Учеб. пос. - М. : Альфа-М; ИНФРА-М, 2004. - 288 с.
5. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі / Л. В. Солощук. — Х. : Константа, 2006. — 300 с.

б) додаткові:

- Етика ділового спілкування: Курс лекцій / Т. К. Чмут., Г. Л. Чайка, М. П. Лукашевич, І. Б. Осечинська. - 2-е вид., стереотип. - К. : МАУП, 2003. - 208 с.
6. Кашкин В. Б. Введение в теорию коммуникации . – Воронеж : Изд-во ВГТУ, 2000. – 170 с.
 7. Марчишина А.А. Basics of Academic Writing : Навч. посібник з основ наукового письма / А.А. Марчишина. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – 168 с.
 8. Семенюк О.А. Основи теорії мовної комунікації : навчальний посібник / О.А. Семенюк, В.Ю. Паращук. – К. : Академія, 2010. – 240 с. (електронний варіант : <https://ru.scribd.com/doc/210299871/В-Ю-Паращук-Основи-Теорії-мовної-комунікації>).
 9. Ярошенко Т.М. Регіональна типологія культури: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 236 с.
 10. Hall E. Beyond Culture / E. Hall. – N. Y., L. : Doubleday, 1990. - 298 p.

в) інтернет-ресурси:

11. www.gumer.info.
12. http://en.wikibooks.org/wiki/Communication_Theory
13. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації [Електронний ресурс] . –
Режим доступу: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/m>